

Tranh Sơn Mài

VÀ

Áo Dài Tân Chế

• THÀNH LỄ HOÀNG ĐÌNH TUYỀN

Vào cuối tháng 4 mỗi năm, Công ty Sơn Mài Thành Lễ của chúng tôi thường tham dự Hội Chợ Quốc Tế Paris, Pháp quốc. Đó là cuộc triển lãm hàng năm lớn nhất nước Pháp, được hầu hết các quốc gia trên thế giới tham dự. Chúng tôi có mặt đều đặn trong Hội Chợ Quốc Tế Paris này từ 33 năm qua.

Sau 1975, chúng tôi vẫn tiếp tục triển lãm tranh sơn mài. Nhưng kể từ năm này, chúng tôi phải đua tài với các loại tranh sơn mài của nước Cộng Hòa Xã Hội Chủ Nghĩa Việt Nam. Một công ty tư, đứng hơn phải nói một gia đình, dám so tài với cả một nước có 72 triệu dân. Thật là châu chấu đá xe. Cuộc tranh tài bất cân xứng này tại Hội Chợ Quốc Tế Paris kéo dài suốt 22 năm nay mà chúng tôi vẫn tồn tại. Chúng tôi cố gắng dành phần thắng. Chuyện khó tin nhưng có thật. Tranh sơn mài là sản phẩm chính của gia đình chúng tôi. Chúng tôi quyết tâm duy trì và nâng cao phẩm chất, thanh danh, không những ở Việt Nam, ở Pháp quốc, mà còn ở khắp nơi trên thế giới.

Ông Đỗ Văn, bình luận gia đài BBC, Luân Đôn, Anh Quốc, đã nói: “Trong khu vườn Mỹ Thuật của Việt Nam, đứng vào hàng đầu là Nghệ Thuật Sơn Mài. Một khía cạnh nghệ thuật đã khiến cho nhiều người Việt tự hào và luôn luôn mong có dịp giới thiệu với người ngoại quốc. Nhưng tranh sơn mài của Thành Lễ có một sắc thái nghệ thuật cao cả, vượt lên trên hết, bởi hòa đồng được tất cả những tinh vi của kỹ thuật và nghệ thuật...”

Có lẽ nhờ các ưu điểm trên mà hai hãng bút máy lớn nhất nước Pháp đã mời tôi hợp tác từ 17 năm qua trong việc design. Tôi đã trở thành designer, sáng tạo những kiểu mới lạ cho các cây bút máy mang tên hai hãng sản xuất trứ danh này. Vẽ kiểu và cho màu một vật nhỏ như bút máy, chai dầu thơm, không phải là “dễ ăn” lắm đâu.

Từ kiến trúc qua vẽ tranh ảnh, từ sơn mài qua tranh lụa, rồi qua vẽ áo lụa, đường đi không xa. Từ nấc thang này bước lên nấc thang kế tiếp, tôi đi từ từ, chậm rãi, nhưng vững chắc, như luyện tập một bài Thái Cực Khí Công. Các kiến thức và kinh nghiệm về kiến trúc, hội họa, điêu khắc, đều được tận dụng. Rồi từ việc vẽ kiểu áo, tôi đi đến việc tổ chức các cuộc thi hoa hậu và trình diễn thời trang. Hàng năm, tôi vẽ kiểu áo dài cho Miss France, cô đẹp nhất nước Pháp năm đó, để cô ta đi trình diễn áo dài khắp nơi. Đó là niềm hạnh diện cho chiếc áo dài Việt Nam, và cũng cho riêng tôi nữa.

Áo dài tân chế do tôi vẽ kiểu đã đi vào một quỹ đạo mới. Tôi sáng tác rất nhiều, nhưng không

muốn sản xuất hàng loạt hay kỹ nghệ hóa áo dài. Cái độc đáo là ở điểm đó. Sống trong thế giới tranh ảnh đầy màu sắc, nay điểm thêm vào các thiếu nữ yêu kiều tuyệt đẹp. Có lẽ Bồng Lai tiên cảnh cũng chỉ được thế thôi.

*Áo dài Việt Nam, thiếu phụ kinh thành
Như tháp ngà vươn từ rừng cỏ xanh,
Sương mai phủ kín gò, khe, non, bộ,
Đôi vạt dài ôm gọn chiếc đuôi thanh.*

Chương trình biểu diễn thời trang đã đưa tôi đi hầu như khắp thế giới. Tôi đã đặt chân đến các đô thị to lớn khắp năm châu. Riêng tại Mỹ châu: Montreal (Canada), Atlantic City, Dallas, Houston, Las Vegas, Hollywood, Los Angeles, San Jose (Hoa Kỳ). Vào cuối năm ngoái (1996), tôi ghé qua Washington, D.C. để mừng lễ Giáng Sinh và ăn Tết dương lịch. Sau đó, tôi trở về Paris để đi Geneve (Thụy Sĩ) và Oslo (Na-Uy).

Tại thủ đô Hoa Kỳ, tôi đã gây một tiếng vang cho áo dài tân chế. Tôi lột xác chiếc áo dài Việt Nam cho hợp thời trang. Không một mặc cảm, như một võ sĩ đạo, tôi đá sập bức tường cổ kính của chiếc áo dài cổ truyền. Như muốn hét lên một tiếng trong giấc ngủ triền miên của chiếc áo dài cổ truyền, tôi bắn phá màu sắc lên vải lụa trắng. Như những đường quyền, tôi đi những đường nét thật tự do, thật táo bạo. Tôi đưa ra một cái nhìn mới, trình bày thêm nhiều kiểu áo mới lạ cho phái nữ toàn

quyền phê phán và chọn lựa. Nhiệm vụ của người designer là vậy.

Những bức tranh tuyệt đẹp đã tạo dựng lên hai tà áo mới. Chiếc áo tân chế của tôi không những chỉ để che thân, nó còn là một công trình nghiên cứu nghệ thuật phục vụ đại chúng. Hai bức tranh ghép lại đã biến cô gái Việt thành một pho tượng tân kỳ và sống động, di chuyển thướt tha trong đám đông của buổi dạ hội.

Tôi thích vẽ áo cho người sành điệu và biết cách ăn mặc. Ai trong phái nữ không thích làm đẹp? Bỏ một ngày trời để chuẩn bị cho một buổi dạ hội là chuyện rất thường. Trang điểm và ăn mặc là cả một nghệ thuật của quý bà quý cô sành điệu và yêu đời. Cách trang điểm của thời nay không còn như xưa nữa. Từ cách ăn mặc đến chưng diện, người phụ nữ ngày nay tự quyết định được cả. Họ đã tỏ ra ngang hàng với nam giới. Ban ngày lái xe đi làm, tối về còn lo cơm nước cho gia đình, như vậy thì ai là phái yếu đây? Thông cảm với tâm lý phụ nữ, tôi sáng tạo từng chiếc áo dài cho mỗi bà mỗi cô. Không có chiếc áo thứ hai tương tự. Các cô còn trẻ đẹp thì tôi làm áo hở bụng. Người không được đẹp lắm thì tôi để nghị áo hở vai hoặc che bằng vải voan thật mỏng. Nếu được trời ban cho một thân hình nầy nở thì đại gì mà không phô trương bộ ngực no tròn cùng các đường nét hấp dẫn khác? Người có eo thon thì tôi không ngăn

*Chai đầu thơm
với design nón lá của Rochas.*

*Những người mẫu với áo dài tân chế
trong buổi lễ ra mắt chai đầu thơm.*

ngại khoét trống hai bên hông. Ngoài ra, muốn cho một cảm giác có một thân hình cao thì nên mặc nguyên bộ áo quần cùng màu hoặc hai màu phù hợp với nhau, trông thật sang trọng và quý phái. Phải công nhận rằng nếu biết cách ăn mặc, biết che giấu cái xấu, biết làm nổi bật cái đẹp của thân hình, thì ai cũng trở thành đẹp hoặc dễ coi hơn nhiều. Và để cho được toàn hảo, tôi phối hợp áo quần với màu sắc trang điểm. Ngoài áo dạ hội, tôi cũng đã sáng tạo thêm nhiều kiểu áo cưới hỏi.

*Áo dài lụa vẽ, cô gái thị thành,
Ngực phòng yếm thắm, lưng thắt giải thanh,
Đôi tà áo Việt mặc tình gió bay,
Vòng khăn lụa vàng gói gọn tóc đen.*

Nếu tổng cộng việc vẽ áo này trong suốt 22 năm qua, tôi có thể nói đã tạo một con đường bằng lụa vẽ tay dài hơn 20 km với chiều rộng 1 thước tây. Nghĩ đến mà rùng mình. Công việc sáng chế vẫn còn tiếp tục và còn hứa hẹn đi xa hơn nữa. Từ các video tape Paris by Night (Thúy Nga) qua các đĩa karaoke (Tình Khúc Ngô Thụy Miên, Nhạc Tiền Chiến của Làng Vãn), tôi đã đưa hội họa đi sâu vào nghệ thuật và thời trang.

Trước kia, khi còn ở trong nước, các bậc phụ huynh thường bắt con hay em gái mình phải mặc áo dài Việt Nam trong các dịp lễ tết. Ngày nay, sinh sống ở các nước Âu Mỹ, chúng ta hãnh diện và sung sướng biết bao khi thấy thiếu nữ Việt Nam chọn mặc áo dài tân chế thay vì áo đầm trong các dịp lễ cổ truyền trọng đại.

*Ngày xưa Lê Phố Cát Tường,
Áo dài thuần sắc bảo toàn nữ trang.
Ngày nay Thành Lễ canh tân,
Áo hoa màu sắc muôn phần đáng yêu.
Ai ơi, gái Việt yêu kiều,
Chớ quên nguồn gốc áo dài Việt Nam.
(Phỏng theo thơ Nguyễn Tấn)*

Riêng đối với tôi, một designer, sống với thời trang thật vui. Tập trung tâm trí vào nghiên cứu và sáng tác, tôi như sống trong một thế giới thật riêng tư, cách biệt. Nhưng người designer cũng cần phải đi sát và sống với thực tế. Nhất là phải tìm hiểu và thỏa mãn đòi hỏi của khách hàng. Mà khách hàng của tôi là quý bà, quý cô. Nói chung là phái nữ, họ thật dễ thương, nhưng đôi khi cũng thật khó khăn. Lấy

châm ngôn “nghệ thuật để phục vụ” (L’art pour servir), tôi cũng nhận vẽ các kiểu áo dài cổ truyền, ngoài kiểu áo dài tân chế. Như thế, tôi đã làm vui lòng được quý bà, quý cô thuộc đủ mọi khuynh hướng chưa?

